

Una flagrant estupidesa

Sabem que en l'evolució de la vida al planeta (Darwin) no hi ha cap pla establert. I també sabem que la història dels humans es caracteritza pel seu caràcter obert. No hi ha lleis inexorables que la condueixin. Hegel i Marx s'equivocaven. El progrés existeix, especialment en alguns àmbits (ciència, tecnologia), a vegades fins i tot ha vingut a través d'idees que van resultar errònies però que van ajudar a l'avenç del coneixement (el *flogist*, el *calòric*, el planeta Vulcà, l'èter...).

En l'àmbit polític també hi ha progrés, però el seu recorregut és molt més caòtic, incert i tortuós. Tanmateix, el contrast entre les monarquies de l'Antic Règim i les democràcies liberals actuals i els seus estats de benestar resulta espectacular en termes de drets, llibertats i procediments de control legal i polític del poder.

Però aquest tipus de democràcies mostren, d'una banda, moltes imperfeccions en relació amb l'acompliment pràctic dels seus propis valors i objectius (vulneracions de drets i llibertats, dissolucions de la separació de poders, usos espuris o il·legítics de la legalitat, pràctiques de guerra bruta, corrupció i frau fiscal, limitacions del pluralisme nacional, cultural o religiós, conculcacions autoritàries de la seguretat jurídica per part dels governs, influència en les decisions col·lectives de grups i lobbies econòmics, etcètera). D'altra banda, la realització dels valors liberal-democràtics es mostra com un viatge sempre inacabat. Entre altres raons perquè de fet no compartim els mateixos valors, i quan els compartim no els interpretem de la mateixa manera, i quan sí que ho fem els jerarquitzem de maneres diferents. Una mica paradoxalment pels racionalistes, el consens moral de base de les democràcies resulta a vegades més precari com més aprofundim en els pretesos conceptes i valors que el sustenten.

És el que observem en el nostre context. No hi ha consens normatiu sobre com s'ha de regular en termes democràtics el pluralisme nacional. A vegades ni tan sols s'accepta que existeixi

aquest tipus de pluralisme. Això no seria un drama si aquest consens normatiu, que en el cas espanyol crec impossible d'assolir per diverses raons (conceptuals, històriques, analítiques, polítiques i morals), se sabés substituir per un consens de caràcter pragmàtic. És a dir, per un acord del tipus que els filòsofs anomenen *modus vivendi* basat en pactes institucionals pràctics que permetessin sortir dels atzucacs on ens si-

Si Catalunya no assoleix la independència, anem cap a una constitucionalització encara pitjor que l'actual

tuen actualment la combinació d'una rígida cultura jurídica heretada de tipus francès –en contrast amb la cultura anglosaxona, de caràcter general més flexible i pragmàtic– amb la tradició del nacionalisme estatal, de caràcter jeràrquic i antifederal, que és transversal tant en la dreta com en l'esquerra espanyola.

Tanmateix, les esperances d'arribar a consensos pragmàtics també s'han evapo-

rat. El conflicte actual entre l'Estat espanyol, d'una banda, i les institucions i bona part dels ciutadans de Catalunya, de l'altra, mostra el contrast entre dues cultures polítiques, entre dos imaginaris paral·lels, entre dos països cada vegada més disjunts.

La ruptura de les esperances presenta arrels profundes. La degradació de l'Estat de dret espanyol resulta tan notòria com la seva incompetència per reconduir la seva crisi nacional-territorial, que és una crisi profunda, una crisi de règim, una crisi d'Estat.

Vivim immersos en un oceà de mentides polítiques i jurídiques que els mitjans de comunicació amplifiquen, sobretot els mitjans gens plurals de la capital. Alguns clàssics ja ho van detectar. "Imaginaven i alhora es creien les seves pròpies imaginacions", deia Tàcit en relació amb les notícies falses que circulaven en els primers temps de l'imperi romà. I Carlo Ginzburg destaca que Hobbes diu una cosa semblant sobre com els homes contempen "amb temor reverencial les seves pròpies imaginacions".

Comentant l'obra de Tocqueville, Stuart Mill constata que "la majoria, allà on constitueix l'únic poder, un poder que decreta les seves ordres en forma de disturbis, inspira un terror que a vegades no aconse-

gueix excitar el monarca més arbitrari" (...) El mal govern del qual hi ha un perill permanent en la civilització moderna pren la forma de males lleis i de mals tribunals".

El tema o problema irresolt de fons es pot resumir com el del reconeixement i acomodació des de la igualtat del pluralisme nacional de l'Estat. Si Catalunya no assoleix la independència anem vers una constitucionalització encara pitjor que l'actual. En la política comparada de les democràcies plurinacionals hi ha solucions institucionals que permeten, si no resoldre definitivament el problema, com a mínim gestionar-lo de manera civilitzada a partir d'acords pragmàtics que garanteixin "proteccions liberals" a les nacions minoritàries. Tanmateix, en les darreres setmanes s'estan posant les bases (article 155) per a desegitimacions i confrontacions futures que provocaran una inestabilitat estructural que pot durar molt de temps. Una estupidesa flagrant. ●

IGNOT